

SİYASAL ERK VE DÜŞÜNCE KURULUŞLAR¹

Cemal DEMİR - Başkan Yardımcısı

Güney Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi(GASAM) – İstanbul

GİRİŞ

Ülkemizde genel olarak düşünceye verilen önem yetersizdir. Bunun temel nedenleri arasında, toplumun ideolojilerle korkutulmuş olması yatmaktadır. Temeldeki bu problem, Türkiye’de düşünce kuruluşların gelişmeleri önündeki en büyük engeldir. Tabii değişen dünya ile Türkiye’de son zamanlarda düşünce kuruluşlarıyla ilgili bir gelişmenin olduğunu söyleyebilirim. Türkiye’de daha önceleri düşünce kuruluşlarına yönelik negatif bir algı varken, 2000’li yıllarda bu algı pozitif yönde değişmeye başlamıştır. Türkiye’de düşünce kuruluşlarının resmi makamlar ve toplum tarafından henüz tam olarak benimsendiğini söylemek için ise henüz erkendir. Zira Batılı gelişmiş ülkelerin aksine düşünce kuruluşları, genel olumsuz algı sorunundan dolayı, devlet ve özel sektörlerden yeterli toplumsal ve ekonomik desteği görememektedir. Bunun sonucu olarak Türkiye dünya coğrafyasının jeostratejik ve jeopolitik eksenlerinin tam ortasında olan bir ülke olmasına rağmen düşünce kuruluşlarının yeterli donanım ve seviye ulaşamadığını gözlemlemekteyim.

I- TÜRKİYE VE GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ DÜŞÜNCE KURULUŞLARI ALGISI

Bir toplumda düşünce kuruluşların etkin olması o toplumun kalkınmışlığını gösterir. Siyaseti yönlendirmede düşünce kuruluşlarının etkisi, ülkenin kalkınmışlık parametresiyle doğru orantılıdır! Çünkü ABD ve AB ülkeleri olmak üzere dünyanın gelişmiş ülkelerinde düşünce merkezlerinin Türkiye’ye nazaran sayı ve vasıf olarak daha güçlü olduklarını gözlemlemekteyim. Türkiye’de ise düşünce kuruluşları algısının pozitif olarak yeni olduğunu düşünüyorum.

Dünya genelinde yaklaşık 6 bin düşünce kuruluşu olduğu varsayılmaktadır. Bazı dünya ülkelerin düşünce kuruluşları sayısını paylaşmak istiyorum. ABD’de 1800, Avrupa Birliği’nde 1485, Çin’de 425, Hindistan’da 292, İngiltere’de 286, Almanya’da 194, Fransa’da 176, Rusya’da 104, Japonya’da 105 ve Türkiye’de ise 47’dir.² Ayrıca bu yabancı ülkelerin ve Türkiye’de ki düşünce kuruluşların araştırmaya ayırdıkları bütçeleri de karşılaştıralım aradaki büyüklüğü daha iyi gözlemlememize yardımcı olur!

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir’de düzenlenen ‘Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi’ nde bildiri olarak sunulmuştur

²http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye'deki_d%C3%BCC5%9F%C3%BCnce_kurulu%C5%9Flar%C4%B1_lis_tesi

Düşünce kuruluşları ülkelerin yumuşak gücüdür (*softpower*). Düşünce kuruluşları ülkelerin ekonomik, kültürel ve sosyal gücünü yansıtarak yabancı devletleri ve toplumları etkileyici kuruluşlar olarak stratejistler tarafından telakki edilmiştir.

II. TÜRKİYE'DE DÜŞÜNCE KURULUŞLARIN SİYASETİ YÖNLENDİRME ETKİSİ

Demokratik toplumlar için düşünce kuruluşları temel stratejik kurumlardan biridir. Düşünce kuruluşlarının bir toplumda etkin olması, o ülkenin ulusal ve uluslararası siyasetini yönlendirmede ekonomik, kültürel ve sosyal gücünü yansıtarak siyasal erkleri etkileme olgusudur. Bu anlamda Türkiye'nin düşünce kuruluşu olgusu ile geç tanışmışolmasında, düşünce kuruluşlarının finans, kadro temini ve güncel bilgi tedariki sorunları da etkili olmuştur. Zira Türk düşünce kuruluşları büyük orandamahrum kaldıkları bu olanaklar nedeniyle gönüllük esasına göre çalışmaktadırlar. Oysa düşünce merkezleri ve stratejistler gelişmiş ülkelerde sistem içindedir ve pek çok olanağa sahiptirler. Türkiye'nin Batı standartlarında düşünce merkezlerine kavuşması ise bu merkezlerin politikaların oluşturulduğu atölyeler olarak düşünülmesine bağlıdır ve bu sağlandığında, ülke ve uluslararası politikaların yeniden inşası başlamış olacaktır.

SONUÇ

Düşünce merkezleri bir ülkenin ulusal gücü, düşünce 'ar-ge'leri olarak kabul edilmelidir. Türkiye'nin ülke olarak bölgesinde ve dünyada söz sahibi olması noktasında düşünce kuruluşlarının daha etkin bir rol oynaması gerekmektedir. Bu anlamda hedef; düşünce değerlerini bir havuzda toplamak, üretilmiş bu bilgi ve düşüncelerden ulusal ve uluslararası alanlarda kullanımına yönelik fizibilite çalışmalarının yapılmasıolmalıdır. Kısaca, Türkiye düşünce kuruluşlarının gelişmişliği, siyasal erklerle etkisi ve ürettiği politikaların etkinliği ile ülkeye bölgesel ve küresel jeopolitik derinliğini kazandırmış olmasıyla ölçülecektir. Böylece, Türkiye yönetim kalitesi vedünya lider ülkesiolarak saygınlığındaha da artıracaktır. Türkiye tarihi ve coğrafi derinliği olan bir ülke olarak düşünce merkezlerinin sayısı ve niteliği yükseltilmelidir. Ayrıca siyasal erkler de devletin tüm stratejik planlama ve politika süreçlerinde düşünce kuruluşlarının söz hakkını artırmalarını öneriyorum.